

1-секция. ЖОЖдор жана орто окуу жайларындагы инновациялык технологиялар

УДК 37.091.3

Молдокеримова Э.К. - улук окутуучу, Алыбаев К.С. - ф-м.и.д., профессор.

Аудиториядан тышкаркы сабактарда студенттердин кесиптик компетенттүүлүгүн калыптандыруу

Жакында президентибиз А.Атамбаев студенттер менен жолугушуусунда: «Биздин негизги максатыбыз - күчтүү жана көз карандысыз мамлекет куруу. Ал эми мындай мамлекет куруунун негизин билим түзөт. Билимдүү студенттер келечектеги профессионалдар. Ошондуктан жогорку окуу жайларында билим берүүнүн сапатын жакшыртууга өзгөчө көңүл буруу керек» - деп баса белгиледи. Билимдүү профессионал адистерди даярдоодо, студенттердин кесиптик компетенттүүлүгүн калыптандырууда аудиториядан тышкаркы сабактардын мааниси өтө чоң. Себеби аудиторияда окутуучу лекциялык, практикалык, лабораториялык сабактарды программа боюнча өтүүгө араң үлгүрөт. Ал эми жаратылыштагы кубулуштардын, закондордун турмуштагы, техникадагы колдонулушун, илим жана илимпоздор жөнүндөгү кызыктуу маалыматтарды, кызыктуу тажрыйбалар менен студенттер аудиториядан тышкаркы сабактарда тааныша алат. Мындай сабактарга тематикалык кечелер, викториналар, шайыр тапкычтар мелдештери (КВН) ж.б. кирет.

Эмесе «Физика жана жаз» аттуу физикалык кеченин уюштурулуп өткөрүлүшүнө токтололу. Физика-бул жаратылыш. Ал эми жаратылыш жазда ойгонот. Жазда жамгыр жаайт, жер бууланат, күн күркүрөйт, чагылган болот, дарактар бүчүр байлайт-булардын бардыгы жаратылыш кубулуштары. Ошондой эле жазда адам баласы тарабынан космос мейкиндиги багындырылган, радио байланыш түзүлгөн. Ошондуктан биз кечебизди «Физика жана жаз» деп атадык. Кечеге даярдык көрүү 15күнгө созулат. Бул аралыкта акын студенттер физиктердин ураан ырын жазышты.

Илим кенчи, билим кенчи уиверситет
Акыл кенчи, өнөр кенчи уиверситет
Турмуш таңы, турмуш шамы уиверситет
Жаштык шаңы, жаштык табы уиверситет

Кайырма;

Физика-илимдердин улусу,
Физика-билимдердин нурлуусу.
Физика-кесиптердин сулуусу,
Физика-келечекти куруучу.

ЖАМУ менин түнөгүм , физиканы сүйөмүн,
Мыкты физик болууга, камынып мен жүрөмүн.
Келечекте тилегим: аалам сырын үйрөтөм,
Ата журтум өсө бер, сен деп согот жүрөгүм,

Кайырма:

Ал эми экспериментатор студенттер музыкалык фонтандын, электрдик коңгуроонун схемаларын түзүшүп, аларды демонстрациялашты.

Техник студенттер "12-Апрель – космонавтика күнү", "7-май – радио күнү" аттуу кызыктуу видео фильмдерди даярдап коюп беришти.

Физиктердин "Импульс" бийчилер тобу, "Акустика" комузчулар ансамбли өздөрүнүн кызыктуу бийлерин, күүлөрүн тартуулашты.

"Фюзис-ЖАЛИВУД" КВН командасынын жигиттери төмөнкүдөй физикалык акыйнектерди, тамашаларды айтып беришти.

ЖАМУ күчтүү даярдайт,
Физикага окугун.
Кыйын экен дебегин,
Оңою жок окуунун.

Физикадан китебин,
Барбы десем жок окшойт.
Неге кыйынсынасың,
Домкратын бар окшойт.

Физиканы билбейсиң,
Сабакка да келбейсиң.
Сессияга келгенде,
Крышанды издейсиң.

Чөнтөгүндө телефон,
Күнү түнү тынчыбайт.
Электрдин толкуну,
Келсе гана шыңгырайт.

Элесинди сактоого,
Фотоаппарат керек го.
Физиканын закону,
Жаштыгыңды берет го.

Көздө деффект болгондо,
Көз айнекти тагасың.
Линзаларды колдонуп,
Көзгө даба табасың.

Рентгенге түшүрүп,
Диагнозду коюшат.
Физиктердин нурунан,
Ооруларды жоюшат.

Физиканы билгенди,
Манас атам колдосун.
Физиканы бүткөндөр,
Кыргызстанды оңдосун.

Тамашалар:

Физик автокырсыктан ооруканага түшүп кыйкырып жатат:

Дагы жакшы жарымы, дагы жакшы жарымы....

Анда врач:

Колуңуз деле, бутуңуз деле бүтүн, эмненин жарымын айтып жатасыз?

Физик:

Мв квадраттын жарымы

Экзаменатор: Планктын формуласын жаз

Студент: Епсилон барабар аш ню

Экзаменатор: Ню деген эмне?

Студент: Планк турактуулугу

Экзаменатор: Аш деген эмне?

Студент: Планктын бийиктиги

Экзаменатор: Мага айтыңызчы трансформатор кантип иштейт?

Студент: ж.ж.ж.ж.

Экзаменатор: Туура эмес, трансформатор у-у-у- удеп иштейт.

Студент электромагнетизмден экзамен тапшырып жатат: Өзгөрүлмөлүү ток-бул синусоида, бирок ал кантип түз өткөргүч аркылуу өтөт.

Кеченин минивикторинасы үчүн тапкычтар тобу төмөнкүдөй кызыктуу суроолорду даярдашты:

1. Улуу композитор Бетховен өмүрүнүн аягында дүлөй болуп калса да, музыканы жазган жана уккан. Кантип?

2. Жер шарында табигый шартта эң чоң температура канча жана кайсыл жерде байкалган?

3. Нобель сыйлыгын алган биринчи физик ким?

4. Нобель сыйлыгына эки жолу татыктуу болгон физик ким?

5. «Заттар атомдордон турат» - деп ким айткан?

6. Тыйын чычкандын куйругу эмне кызмат аткарат?

7. Эмне үчүн күн өтө ысып кеткенде өсүмдүктөрдү сугарууга болбойт?

8. Крокодил физик деген ким?

9. Рентген нурун ачканда эмне үчүн патент алган эмес?

10. Эмне үчүн Рентген нобель сыйлыгынын баарын Германия мамлекетине тапшырып салган?

11. А.С. Попов ким?

12. Радио күнү официалдуу түрдө кайсы жылдан бери белгиленип келүүдө?

13. Алгачкы космос кораблинин аталышы?

14. Космонавтика күнү качан негизделген?

15. Космоско учуу мүмкүнчүлүгү теориялык жактан ким тарабынан жана качан негизделген?

16. Алгачкы Жердин жасалма спутниги качан жана ким тарабынан учурулган?

17. 1963-жылы 16-июнда «Восток-6» кораблинде космоско ким учкан?

18. Жазда кайсы физик окумуштуулар төрөлгөн?

Кеченин программасы боюнча жогорудагы тапшырмаларды студенттер интернеттен, газета журналдардан, китептерден, дисктерден ж.б. маалымат булактарынан өздөрү жыйнап даярдашты. Натыйжада студенттердин оз алдынчалыгы кесиптик (адистик, маалыматтык, коммуникативдик) компетенттүүлүгү калыптана тургандыгы белгилүү болду.

Заман талабына ылайык адистерди даярдоодо, студенттердин кесиптик компетенттүүлүгүн калыптандырууда аудиториядан тышкары сабактардын мааниси өтө

чоң экендигин дээрлик 20жылдык изилдөөлөр тастыктайт. Ошондуктан студенттерге аудиториядан тышкаркы сабактарды үзгүлтүксүз өтүүнү сунуш кылабыз.

Адабияттар

1. *Молдокеримова Э.* «Элдик оюндарды пайдалануу» Эл агартуу №7-8 1998,32-35-бет,Бишкек
2. *Молдокеримова Э.* «Физика сабагында окуучулардын таанып билүү ишмердүүлүгүн өнүктүрүү» усулдук колдонмо Ноокен,2002,30бет
3. *Молдокеримова Э.* «Развитие познавательного интереса к физике» Вестник ЖАГУ №1/2003,97-99стр.
4. *Молдокеримова Э.* «Сабакта оюндарды колдонуунун кээ бир өзгөчөлүктөрү» Вестник ЖАГУ №1/2005,56-59-бет
5. *Молдокеримова Э.* «Оюндар аркылуу окутуп үйрөтөбүз» Жалалабат 2011, 50бет